

رمزگشایی لهجه خراسانی از متون کهن

علیرضا بدیع، شاعرو پژوهشگر خراسانی، درگفت وگو با خراسان از خطر خاموشی چراغ متون کهن در صورت فراموشی لهجه ها می گوید

محمد بهودی نیا
culture@khorasannews.com

شاید برای شما هم پیش آمده باشد در زمان خواندن شعری از شاعران کهن خراسانی به چند واژه رسیده باشید که در لهجه مادری‌تان هنوز زنده است. کلماتی که شما از معنا و کاربرد آن آگاهی دارید ولی بسیاری از استادان دانشگاه، درباره خراسانی بودن این کلمه و معنی اش چیزی نمی دانند. کلماتی که در لهجه های مختلف به کار می روند، در واقع ریشه های زبان فارسی امروزند. شناخت ریشه واژه‌ها علاوه بر این که در خوانش بسیاری از متون کهن راهگشاست به ارتباط دقیق‌تر، انتقال بهتر مفاهیم در گفت و گوها و جلوگیری از برداشت‌های نادرست از کلام کمک می‌کند. اگر این میراث به‌درستی ثبت و آموزش داده نشود، پیوند ما با متون کهن گسسته می‌شود و این منابع برای نسل‌های بعد ناشناخته خواهد ماند. علیرضا بدیع، شاعر و پژوهشگرخراسانی چند سالی است که در صفحه شخصی خود به چرایی اهمیت لهجه و ریشه کلمات در ادبیات می پردازد، در ادامه با بدیع در این باره گفت و گو کرده ایم.

جناب بدیع ابتدا برویم سراغ

این سوال که چرا شناخت

لهجه های مناطق مختلف

ایران و به ویژه خراسان مهم است ؟

ببینید، همان قدر که فهم ریشه واژگان به تصحیح نسخ و متون کهن کمک کند، گویش و لهجه‌های مناطق مختلف کشور در تصحیح متون موثر است. گاهی اختلاف نسخه‌ها و ضبط‌های نابجا یا واژه‌ای که مصحح آن را اشتباه تصور کرده، ممکن است با شناخت یک گویش منطقه‌ای توضیح داده شود. به‌ویژه در آثاری که در یک حوزه جغرافیایی مشخص پدید آمده‌اند، شناخت زبان و گویش‌های همان منطقه می‌تواند برای فهم واژگان اثر بسیار

ارز شمند باشد. نمونه موفقی تصحیح استاد

یاحقی بر تاریخ بیهقی و شاهنامه است؛استاد محمدجعفر یاحقی، خراسانی است و با انواع

فرهنگستان باید یک کارگروه را مأمور کند که از هر گویش و زبان، چند نفر متخصص- از شهرها و استان‌های مختلف- دعوت به همکاری شوند، بعد در قالب یک کارگروه ۲۰۰ نفره، این کلمات ردیابی کنند و زیرمجموعه‌ها و متعلقاتش را به صورت شجره‌نامه آن واژه بنویسند

لهجه‌های رایج در خراسان آشنایی دارد؛ او در مواجهه با تاریخ بیهقی و شاهنامه به نکات بکری در زمینه کاربرد لهجه در این متون دست یافته و به درستی به تصحیح متون پرداخته است.

یک نمونه روشن دیگر از اهمیت فهم درست واژه‌ها، ماجرای است که برای استاد شجریان پیش آمده بود. فردی با توهمین به استاد شجریان گفته بود که شجریان معنای «گلاب» را نمی‌داند در فلان شعر حافظ و گلاب‌پاشی را با «گله آب‌پاشی» به معنای کمی آب ریختن روی چیزی اشتباه گرفته. این در حالی است که این فرد به دلیل ناآگاه بودن از ریشه این کلمه تصور کرده بود که استاد شجریان،

دچار اشتباه شده است.

وقتی ریشه کلمات را بشناسیم، هر متنی را که این روزها به نام مولانا و صادق هدایت و

سهراب سپهری و ... منتشر می‌شود، به راحتی نمی‌پذیریم. بسیاری از ما این روزها با کلمات محدودی در ارتباطیم و اگر ریشه کلمات را بدانیم، دایره‌واژگانی‌مان گسترده‌تر می‌شود.

شما از چه زمانی به اهمیت شناخت

ریشه کلمه لهجه خراسانی در متون کهن پی بردید؟

در دوران نوجوانی وقتی شعرهایی از قدما را می‌خواندم، از دیدن هر کلمه در آن متن که در لهجه ما خراسانی‌ها هنوز کاربرد دارد، شگفت‌زده می‌شدم؛ این در حالی بود که آن زمان بسیاری از ما از ترس مورد تمسخر قرار گرفتن به دلیل داشتن لهجه، آن را پنهان می‌کردیم. هر چه جلوتر آیم و مطالعاتم بیشتر شد، دیدم بله، این کلماتی که ما در گویش‌های خراسانی و گویش‌های بومی دیگر داریم، در شعر قدیم چقدر زیاد است و شناخت این لهجه ها چقدر می‌تواند فهم آن کلمات را آسان کند و از طرفی در احیای برخی متون موثر باشد. ارزش لهجه‌ها مثل آتش زیر خاکستر است در سردترین

۲۵۰۰ دختر تحت حمایت کمیته امداد خراسان جنوبی در مسیر توانمندسازی طرح «یاس»

وی افزود: در سال جاری ۲ هزار و ۵۰۰ دختر در خراسان جنوبی در قالب طرح «یاس» در برنامه‌های مختلف فرهنگی، آموزشی، مهارتی و امدادی این طرح مشارکت خواهند داشت.

معاون امور فرهنگی کمیته امداد خراسان جنوبی

ادامه داد: نخستین دوره اردویی طرح «یاس» امسال با حضور ۲۰۰ نفر از دختران تحت حمایت در اردوگاه یادگاران امام(ره) بیرجند برگزار شد و شرکت‌کنندگان طی دو روز در مجموعه‌ای از برنامه‌های آموزشی، فرهنگی، تربیتی، مهارتی و امدادی حضور پیدا کردند.

ضیائی‌فر بیان کرد: در این اردو، آموزش‌های امداد و نجات نیز با همکاری معاونت جوانان

گامی بزرگ در مسیر توسعه انرژی‌های پاک همراه با توسعه پایدار و صیانت از محیط زیست

شیر خشک های قاچاق به مقصد نریدید

جنوبی هنگام پایش و کنترل محورهای مواصلاتی استان به یک دستگاه کامیون مشکوک شدند و خودرو را جهت بررسی بیشتر متوقف کردند. رئیس پلیس امنیت اقتصادی استان خراسان جنوبی افزود: مأموران در بازرسی دقیق از کامیون، تعداد ۸۰۰ قوطی شیر خشک قاچاق فاقد مجوز حمل را که به‌صورت ماهرانه جاساز شده بود کشف کردند.

استاندار خراسان جنوبی:

استمرار عرضه بنزین و اطمینان مردم، اولویت مدیریت سوخت در استان است

جایگاه‌ها مواجه شوند؛ چرا که استمرار عرضه سوخت و اطمینان از دسترسی مردم اهمیت ویژه‌ای دارد. استاندار خراسان جنوبی بر مدیریت و توزیع متوازن سوخت میان جایگاه‌های استان تأکید کرد و گفت: موجودی جایگاه‌ها باید به‌صورت مستمر رصد و در صورت نیاز، با تقویت جایگاه‌هایی که با موجودی کمتری مواجه هستند از تمرکز مراجعه مردم در برخی جایگاه‌ها جلوگیری شود. هاشمی با قدردانی از تلاش مجموعه شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و دستگاه‌های مرتبط در مدیریت عرضه سوخت تصریح کرد: هماهنگی، نظارت مستمر و پیش‌بینی نیازهای استان باید در دستور کار قرار داشته باشد تا روند تأمین و توزیع سوخت بدون وقفه انجام شود. وی با اشاره به تصمیمات اتخاذشده در سطح

روز زمستان.

پیشنهاد شما برای جلوگیری از خاموشی و فراموشی لهجه ها چیست؟

به نظر م اول از همه فرهنگستان باید یک کارگروه را مأمور کند که از هر گویش و زبان، چند نفر متخصص - از شهرها و استان‌های مختلف - دعوت به همکاری شوند، بعد در قالب یک کارگروه ۲۰۰ نفره، این کلمات را در لهجه‌ها ردیابی کنند و زیرمجموعه‌ها و متعلقاتش را به صورت شجره‌نامه آن واژه بنویسند. این کار می‌تواند یک اقدام جدی برای ثبت و حفظ گویش‌های ایرانی باشد. در گام بعدی فرهنگستان زبان و ادب فارسی و بسیاری از نهادهای دیگر، به جای این که مبالغی را برای ساختن و پرداختن به برخی کلمات اختصاص دهند که هیچ جذابیتی برای مخاطب ندارد، باید تصمیمی قاطع بگیرند و بودجه‌ای در خور توجه به شناخت دقیق‌تر لهجه‌ها و ریشه‌های آن اختصاص بدهند.

اخبار

برنامه تشییع پیکر جوادمجابی اعلام شد

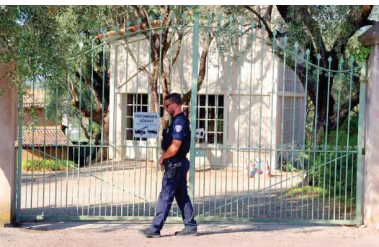
همچنین قرار است پیکر جوادمجابی در امامزاده طاهر کرج که آرامگاه جمعی از شاعران و نویسندگان است، به خاک سپرده شود.

معرفی نامزدهای جایزه «شعر خبرنگاران»

«بشت پرده» از ارسلان جوانبخت، «زیستن بر لبه» از ریحانه رسول‌زاده، «اعلام وضعیت سفید» از رویا شاه‌حسین‌زاده، «یک روز باید به آفریقا بروم» از هانا صابر، «پر از پرنده‌ام» از امیر فلاح و «این جان من است» از امین فقیری به عنوان نامزدهای این دوره معرفی شده‌اند.

سرقت ۴ نقاشی از موزه «رنوارفرانسه»

امپرسیونیست افتتاح شده و مجموعه‌ای از آثار و وسایل شخصی او را در خود جای داده است. پلیس مبارزه با جرایم سازمان یافته تحقیقات در باره این سرقت را بر عهده دارد.

تقویت زنجیره ارزش گوهرسنگ در فردوس

با برگزاری ورکشاپ‌های تخصصی کشوری

تمرکز بر بازاریابی و ارزش آفرینی در فضای مجازی

یعقوبی خبری با اشاره به برگزاری کارگاه تخصصی آنلاین (وبینار) با عنوان «تجارت، بازاریابی و ارزش آفرینی در صنعت گوهرسنگ»، تصریح کرد: «در عصر حاضر، تسلط بر بازاریابی دیجیتال و درک زنجیره ارزش، از ارکان اصلی موفقیت در این صنعت است. حضور دکتر امیر سعادت دوست، از اساتید برجسته دانشگاهی، در این وبینار کشوری، فرصتی بی‌نظیر برای متخصصان سراسر کشور فراهم آورد تا با استراتژی‌های نوین تجاری در این حوزه آشنا شوند.»

تحلیل فرصت‌های اقتصادی و ظرفیت‌های منطقه‌ای

رئیس مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای فردوس همچنین به برگزاری کارگاه حضوری با موضوع «ظرفیت‌های گوهرسنگی افغانستان؛ از ذخایر معدنی تا فرصت‌های

در راستای توسعه زیرساخت‌های آموزشی و توانمندسازی فعالان حوزه معدن و جواهرات، مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرستان فردوس با همکاری مجریان طرح توسعه صنعت گوهرسنگ کشور، دو نشست تخصصی و استراتژیک را در دو حوزه «تجارت بین‌الملل» و «ظرفیت‌های منطقه‌ای» برگزار کرد.

حسن یعقوبی خیبری، رئیس مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرستان فردوس، در این خصوص اظهار داشت: «برگزاری این نشست‌ها که همزمان با اجلاسیه ملی شهدای جهاد و خدمت "جهاد مقدس" انجام شد، گامی مهم در جهت پیوند میان دانش دانشگاهی و مهارت‌های عملی در صنعت گوهرسنگ است. هدف ما از این برنامه‌ها، ارتقای سطح دانش فنی و تجاری مهارت‌آموخگان و صنعتگران، به‌گونه‌ای است که بتوانند در بازارهای داخلی و بین‌المللی رقابت کنند.»

رئیس دانشگاه بزرگمهر قاننات: استقلال دانشگاه را با قدرت حفظ میکنیم

تأکید بر دستاوردهای علمی و پیگیری از مجاری قانونی

کسب‌رتبه‌های برتر در حوزه‌های کارآفرینی و پژوهش، نشان دهنده ظرفیت بالای این مرکز علمی است و ما با جدیت از این دستاوردها صیانت خواهیم کرد.

رئیس دانشگاه بزرگمهر قاننات در پایان با اشاره به پیگیری‌های صورت گرفته و هماهنگی با مسئولان استانی، امام جمعه محترم و نماینده مردم قاننات و زیرکوه در مجلس شورای اسلامی، از تلاش برای تثبیت استقلال دانشگاه از طریق ظرفیت‌های قانونی و تعامل با مقامات عالی کشور خبر داد و ابراز امیدواری کرد این مرکز آموزش عالی با قدرت به رسالت آموزشی خود در مسیر اعتلای علمی کشور ادامه دهد.

دستگیری سارق غیربومی مغازه کمتر از ۲۴ ساعت توسط پلیس قاینات

دستگیر کردند.

فرمانده انتظامی شهرستان قاینات بیان داشت: متهم در بازجویی‌های پلیسی و با پیدا شدن اموال سرقتی به یک فقره سرقت مغازه اعتراف کرد که با تشکیل پرونده جهت سیر مراحل قانونی به مراجع قضائی معرفی شدند.

مأموران پلیس قرار گرفت. افزود: مأموران انتظامی کلانتری ۱۶ نیم‌بلوک شهرستان قاینات با انجام اقدامات اطلاعاتی و تحقیقات میدانی، ۱ نفر سارق غیربومی را در این خصوص شناسایی و تحت تعقیب قرار دادند و با هماهنگی مرجع قضائی متهم را در مخفیگاهش

دکتر سید احسان شکیب، رئیس دانشگاه بزرگمهر قاننات، در صدد هشتاد و چهارمین نشست مردمی شهرستان قاننات که دوشنبه شب برگزار شد، با اشاره به گمانه زنی‌ها درباره الحاق برخی مراکز آموزش عالی به دیگر دانشگاه‌ها، بر عزم جدی مدیریت این مجموعه برای حفظ استقلال و تداوم مسیر توسعه تأکید کرد.

رئیس دانشگاه بزرگمهر با دعوت از دانشگاهیان و مردم به وحدت و همدلی، این دانشگاه را محصول اراده و حمایت مردم و خیرین منطقه دانست و گفت: «دانشگاه بزرگمهر قاننات در طول سالیان گذشته به جایگاه قابل توجهی در سطح ملی دست یافته است و ما اجازه نخواهیم داد این سرمایه ارزشمند به‌خطر افتد.»

فرمانده انتظامی شهرستان «قاینات» از دستگیری ۱ نفر سارق مغازه و کشف یک فقره سرقت در این شهرستان خبر داد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پلیس، سرهنگ «علیرضا فولادی» اظهار داشت: باوقوع یک فقره سرقت مغازه در شهرستان قاینات لذا بررسی موضوع در دستور کار